

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА

Члан 1.

У Кривичном законнику („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 – исправка, 107/05 – исправка, 72/09 и 111/09), у члану 7. после речи: „до 316.” реч: „и” замењује се запетом, а после речи: „до 321.” додају се речи: „и чл. 391. до 393а”.

Члан 2.

У члану 10. став 2. мења се и гласи:

„(2) У случају из члана 8. и члана 9. став 1. овог законика кривично гоњење се може предузети само ако се за кривично дело кажњава и по закону земље у којој је оно учињено, осим када постоји одобрење републичког јавног тужиоца или када је то предвиђено потврђеним међународним уговором.”

Члан 3.

У члану 45. ст. 5. и 6. мењају се и гласе:

„(5) Ако учиниоцу кривичног дела изрекне казну затвора до једне године, суд може истовремено одредити да ће се се она извршити тако што ће је осуђени издржавати у просторијама у којима станује уколико се с обзиром на личност учиниоца, његов ранији живот, његово држање после учињеног дела, степен кривице и друге околности под којима је дело учинио може очекивати да ће се и на тај начин остварити сврха кажњавања.

(6) Осуђени којем је одређено извршење казне затвора на начин предвиђен у ставу 5. овог члана не сме напуштати просторије у којима станује, осим у случајевима прописаним законом који уређује извршење кривичних санкција. Уколико осуђени једном у трајању преко шест часова или два пута у трајању до шест часова самовољно напусти просторије у којима станује, суд ће одредити да остатак казне затвора издржи у заводу за извршење казне затвора.”

Став 7. брише се.

Досадашњи став 8. постаје став 7.

Члан 4.

У члану 46. став 1. мења се и гласи:

„(1) Осуђеног који је издржао две трећине казне затвора суд ће условно отпустити са издржавања казне, ако се у току издржавања казне тако поправио да се може са основом очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна не учини ново кривично дело. При оцени да ли ће се осуђени условно отпустити узете се у обзир његово владање за време издржавања казне, извршавање радних обавеза, с обзиром на његову радну способност, као и друге околности које показују да је у односу на њега постигнута сврха кажњавања. Не може се условно отпустити осуђени који је покушао бекство или је побегао из завода за извршење казне затвора у току издржавања казне.”

Члан 5.

У члану 47. ст. 1. и 2. речи: „шест месеци” замењују се речима: „једне године”.

Члан 6.

После члана 54. додају се наслов изнад члана и члан 54а који гласе:

„Посебна околност за одмеравање казне за кривично дело учињено из мржње

Члан 54а

Ако је кривично дело учињено из мржње због припадности раси и вероисповести, националне или етничке припадности, пола, сексуалне оријентације или родног идентитета другог лица, ту околност суд ће ценити као отежавајућу околност, осим ако она није прописана као обележје кривичног дела.”

Члан 7.

У члану 57. став 2. брише се.

Досадашњи став 3. постаје став 2.

У досадашњем ставу 4. који постаје став 3. речи: „ст. 1. до 3.” замењују се речима: „ст. 1. и 2.”.

Члан 8.

У члану 61. ст. 7. и 8. бришу се.

Члан 9.

У члану 63. став 1. после речи: „притвору,” додају се речи: „на издржавању мере забране напуштања стана,”.

У ставу 4. после речи: „затвора”, додају се речи: „дан издржавања мере забране напуштања стана”.

Члан 10.

Наслов изнад члана 89а мења се и гласи:

„Забрана приближавања и комуникације са оштећеним”.

У члану 89а став 2. мења се и гласи:

„(2) Суд одређује трајање мере из става 1. овог члана које не може бити краће од шест месеци нити дуже од три године, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору, односно у здравственој установи у којој је извршена мера безбедности не урачунава у време трајања ове мере.”

Став 3. брише се.

Досадашњи став 4. постаје став 3.

Члан 11.

У члану 93. став 2. реч: „сваког” замењује се речју: „свог”.

Члан 12.

У члану 112. став 3. тачка 3) мења се и гласи:

„3) јавни бележник, извршитељ и арбитар, као и лице у установи, предузећу или другом субјекту, којем је поверено вршење јавних овлашћења, које одлучује о правима, обавезама или интересима физичких или правних лица или о јавном интересу;”.

Ст. 4. и 5. мењају се и гласе:

„(4) Страним службеним лицем сматра се лице које је члан, функционер или службеник законодавног или извршног органа стране државе, лице које је судија, поротник, члан, функционер или службеник суда стране државе или међународног суда, лице које је члан, функционер или службеник међународне организације и њених органа, као и лице које је арбитар у страниој или међународној арбитражи.

(5) Одговорним лицем у правном лицу сматра се лице које на основу закона, прописа или овлашћења врши одређене послове управљања, надзора или друге послове из делатности правног лица, као и лице коме је фактички поверено обављање тих послова. Одговорним лицем сматра се и службено лице кад су у питању кривична дела код којих је као извршилац означено одговорно лице, а у овом законнику нису предвиђена у глави о кривичним делима против службене дужности, односно као кривична дела службеног лица.”

Став 15. мења се и гласи:

„(15) Опојним дрогама сматрају се супстанце и препарати који су законом и другим прописом заснованим на закону проглашене за опојне дроге и остале психоактивне контролисане супстанце.”

У ставу 36. речи: „имовином се сматра” замењују се речима: „имовинска корист је”.

Члан 13.

У члану 138. став 3. брише се.

Члан 14.

Члан 171. брише се.

Члан 15.

У члану 182. став 1. речи: „до 3.” замењују се речима: „и 2.”.

У ставу 2. после речи: „став 1.” додају се речи: „и члана 181. став 3.”.

Члан 16.

У члану 206. став 4. реч: „петнаест” замењује се речју: „десет”.

Члан 17.

После члана 208а додају се наслов изнад члана и члан 208б који гласе:

„Договарање исхода такмичења

Члан 208б

(1) Ко договори исход спортског или другог такмичења у намери да себи или другом прибави имовинску корист,

казниће се затвором од шест месеци до три године и новчаном казном.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четиристо педесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година и новчаном казном.

(4) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.”

Члан 18.

У члану 210. став 2. реч: „петнаест” замењује се речју: „десет”.

Члан 19.

У члану 222. реч: „оштећени” замењује се речју: „учинилац”.

Члан 20.

У члану 229а став 1. мења се и гласи

„(1) Одговорно лице у правном лицу – пореском платцу, као и предузетник – порески платац који, у намери да избегне плаћање пореза по одбитку, доприноса за обавезно социјално осигурање по одбитку или других прописаних дажбина, не уплати износ који је обрачунат на име пореза по одбитку, односно доприноса за обавезно социјално осигурање по одбитку, на прописани уплатни рачун јавних прихода или не уплати друге прописане дажбине, казниће се затвором до три године и новчаном казном.”

У ст. 2. и 3. после речи: „пореза” додају се запета и речи: „односно доприноса”.

Став 4. брише се.

Члан 21.

Наслов изнад члана 234. и члан 234. мењају се и гласе:

„Злоупотреба положаја одговорног лица

Члан 234.

(1) Одговорно лице које искоришћавањем свог положаја или овлашћења, прекорачењем граница свог овлашћења или невршењем своје дужности прибави себи или другом физичком или правном лицу противправну имовинску корист или другом нанесе имовинску штету,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је извршењем дела из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу преко четиристо педесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако вредност прибављене имовинске користи прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.”

Члан 22.

После члана 234. додају се наслов изнад члана и члан 234а који гласе:

„Злоупотреба у вези са јавном набавком

Члан 234а

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, које у вези са јавном набавком поднесе понуду засновану на лажним подацима, или се на недозвољен начин договара са осталим понуђачима, или предузме друге противправне радње у намери да тиме утиче на доношење одлука наручиоца јавне набавке,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се одговорно или службено лице у наручиоцу јавне набавке које искоришћавањем свог положаја или овлашћења, прекорачењем границе свог овлашћења, или невршењем своје дужности крши закон или друге прописе о јавним набавкама и тиме проузрокује штету јавним средствима.

(3) Уколико је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено у вези са јавном набавком чија вредност прелази износ од сто педесет милиона динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Учинилац из става 1. овог члана који добровољно открије да се понуда заснива на лажним подацима или на недозвољеном договору са осталим понуђачима, или да је предузео друге противправне радње у намери да утиче на доношење одлука наручиоца пре него што он донесе одлуку о избору понуде, може се ослободити од казне.”

Члан 23.

Наслов изнад члана и члан 245. мењају се и гласе:

„Фалсификовање знакова, односно државних жигова за обележавање робе, мерила и предмета од драгоцених метала

Члан 245.

(1) Ко у намери да их употреби као праве, направи лажне печате, жигове, марке или друге знакове за обележавање домаће или стране робе којима се жигошу дрво, стока или каква друга роба или ко у истој намери такве праве знакове преиначи или ко такве лажне или преиначене знакове употреби као праве,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко у намери да их употреби као праве направи лажна уверења о одобрењу типа мерила и уверења о оверавању мерила, односно жигове и друге знакове усаглашености којима се жигушу мерила и предмети од драгоцених метала у смислу прописа којима се уређују метрологија и контрола предмета од драгоцених метала или ко у истој намери оригинал уверења, односно праве државне жигове и друге знакове усаглашености преиначи или ко таква лажна или преиначена уверења, односно државне жигове и друге знакове усаглашености употреби као праве,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(3) Лажна уверења, државни жигови и знакови, мерила и предмети од драгоцених метала одузеће се. ”

Члан 24.

У члану 247. став 4. брише се.

Досадашњи став 5. постаје став 4.

Члан 25.

Члан 312. брише се.

Члан 26.

У члану 319. став 1. речи: „310. и чл. 312. до” замењују се речима: „310, члана 313. и члана”.

Члан 27.

У члану 321. став 1. број: „312.” замењује се бројем: „313.”.

У ставу 3. број: „312” замењује се бројем: „311”.

Члан 28.

У члану 336. став 1. речи: „силу, претњу или други облик принуде” замењују се речима: „силу или претњу”.

Члан 29.

Члан 336а брише се.

Члан 30.

У члану 336б став 2. мења се и гласи:

„(2) Ко увредом, силом, претњом или на други начин омета или спречи судију, јавног тужиоца, заменика јавног тужиоца или адвоката у вршењу судијске или тужилачке функције, или адвокатске службе,

казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.”

У ст. 3. и 4. после речи: „јавног тужиоца” додају се речи: „или адвокату”.

Члан 31.

У члану 346. став 7. после речи: „године” додаје се запета, а речи: „или новчаном казном” замењују се речима: „а може се и ослободити од казне”.

Члан 32.

У члану 348. став 4. речи: „две до дванаест година” замењују се речима: „једне до десет година”.

После става 4. додаје се нови став 5. који гласи:

„(5) Ко неовлашћено носи предмете дела из става 1. овог члана за чије набављање и држање има одобрење надлежног органа, казниће се новчаном казном или затвором до три године.”

Досадашњи став 5. постаје став 6.

Члан 33.

После члана 350. додају се наслов изнад члана и члан 350а који гласе:

„Омогућавање злоупотребе остваривања права
азила у иностраној држави

Члан 350а

(1) Ко у намери да себи или другом прибави какву корист, врши или организује транспорт, пребацивање, прихват, смештај, скривање или на други начин омогућава да држављанин Србије лажним приказивањем угрожености његових људских права и слобода, у иностраној држави затражи азил,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено од стране групе или злоупотребом овлашћења,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) За дело из става 2. овог члана организатор ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Предмети, превозна и друга средства намењена или употребљена за извршење дела из ст. 1. до 3. овог члана, одузеће се.”

Члан 34.

У члану 355. став 1. реч: „неистиниту” замењује се речју: „преиначену”.

Члан 35.

У члану 359. став 1. речи: „или одговорно” бришу се.

Члан 36.

У члану 367. ст. 1. и 2. после речи: „овлашћења” додају се речи: „или у вези са својим службеним овлашћењем”.

Члан 37.

У члану 368. ст. 1. и 2. после речи: „овлашћења” додају се речи: „или у вези са својим службеним овлашћењем”.

Став 6. брише се.

Члан 38.

У члану 388. став 4. мења се и гласи:

„(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година, а ако је наступила тешка телесна повреда малолетног лица услед дела из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором најмање пет година.”

Члан 39.

Члан 390а брише се.

Члан 40.

Наслов изнад члана 391. и члан 391. мењају се и гласе:

„Тероризам

Члан 391.

(1) Ко у намери да озбиљно застраши становништво, или да принуди Србију, страну државу или међународну организацију да нешто учини или не учини, или да озбиљно угрози или повреди основне уставне, политичке, економске или друштвене структуре Србије, стране државе или међународне организације:

- 1) нападне на живот, тело или слободу другог лица;
- 2) изврши отмицу или узимање талаца;

3) уништи државни или јавни објекат, саобраћајни систем, инфраструктуру укључујући и информационе системе, непокретну платформу у епиконтиненталном појасу, опште добро или приватну имовину на начин који може да угрози животе људи или да проузрокује знатну штету за привреду;

4) изврши отмицу ваздухоплова, брода или других средстава јавног превоза или превоза робе;

5) производи, поседује, набавља, превози, снабдева или употребљава нуклеарно, биолошко, хемијско или друго оружје, експлозив, нуклеарни или радиоактивни материјала или уређај, укључујући и истраживање и развој нуклеарног, биолошког или хемијског оружја;

6) испусти опасне материје или проузрокује пожар, експлозију или поплаву или предузима друге општеопасне радње које могу да угрозе живот људи;

7) омета или обустави снабдевање водом, електричном енергијом или другим основним природним ресурсом које може да угрози живот људи,
казниће се затвором од пет до петнаест година.

(2) Ко прети извршењем кривичног дела из става 1. овог члана,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица или су проузрокована велика разарања,
учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(4) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица,
казниће се затвором најмање дванаест година или затвором од тридесет до четрдесет година.”

Члан 41.

После члана 391. додају се наслови изнад чл. 391а до 391г и чл. 391а до 391г који гласе:

„Јавно подстицање на извршење терористичких дела

Члан 391а

Ко јавно износи или проноси идеје којима се непосредно или посредно подстиче на вршење кривичног дела из члана 391. овог законика,

казниће се затвором од једне до десет година.

Врбовање и обучавање за вршење терористичких дела

Члан 391б

(1) Ко у намери извршења кривичног дела из члана 391. овог законика, врбује друго лице да изврши или учествује у извршењу тог дела или да се придружи терористичком удружењу ради учествовања у извршењу тог кривичног дела,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намери извршења кривичног дела из члана 391. овог законика, даје упутства о изради и коришћењу експлозивних направа, ватреног или другог оружја или штетних или опасних материја или обучава другог за извршење или учествовање у извршењу тог кривичног дела.

Употреба смртоносне направе

Члан 391в

(1) Ко у намери да другог лиши живота, нанесе тешку телесну повреду или уништи или знатно оштети државни или јавни објекат, систем јавног саобраћаја или други објекат који има већи значај за безбедност или снабдевање грађана или за привреду или за функционисање јавних служби направи, пренесе, држи, да другом, постави или активира смртоносну направу (експлозив, хемијска средства, биолошка средства или отрове или радиоактивна средства) на јавном месту или у објекту или поред тог објекта,

казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ако је приликом извршења дела из става 1. овог члана, учинилац са умишљајем нанео неком лицу тешку телесну повреду или је уништио или знатно оштетио јавни објекат,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Уништење и оштећење нуклеарног објекта

Члан 391г

(1) Ко у намери да другог лиши живота, нанесе тешку телесну повреду, угрози животну средину или нанесе знатну имовинску штету, уништи или оштети нуклеарни објекат на начин којим се ослобађа или постоји могућност да се ослободи радиоактивни материјал,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је приликом извршења дела из става 1. овог члана, учинилац са умишљајем нанео неком лицу тешку телесну повреду или је уништио или знатно оштетио нуклеарни објекат,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.”

Члан 42.

Наслов изнад члана 392. и члан 392. мењају се и гласе:

„Угрожавање лица под међународном заштитом

Члан 392.

(1) Ко према лицу под међународном заштитом изврши отмицу или неко друго насиље, или нападне на његове службене просторије, приватан стан или превозно средство,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором најмање пет година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац неко лице са умишљајем лишио живота,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(4) Ко угрози сигурност лица из става 1. овог члана озбиљном претњом да ће напасти њега, његово службене просторије, приватан стан или превозно средство,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.”

Члан 43.

У члану 393. став 1. мења се и гласи:

„(1) Ко непосредно или посредно даје или прикупља средства са циљем да се она користе или знајући да ће се користити, у потпуности или делимично, у сврху извршења кривичних дела из чл. 391. до 392. овог законика или за финансирање лица, групе или организоване криминалне групе који имају за циљ вршење тих дела,

казниће се затвором од једне до десет година.”

Став 2. брише.

Досадашњи став 3. постаје став 2.

Члан 44.

После члана 393. додаје се наслов изнад члана и члан 393а који гласи:

„Терористичко удруживање

Члан 393а

(1) Ако се два или више лица удруже на дужи време ради вршења кривичних дела из члана 391. до 393. овог законика,

казниће се казном прописаном за дело за чије вршење је удружење организовано.

(2) Учиница дела из става 1. овог члана који откривањем удружења или на други начин спречи извршење кривичних дела из става 1. овог члана, или који допринесе његовом откривању,

казниће се затвором до три године, а може се и ослободити од казне.”

Члан 45.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Кривичног законика садржан је у члану 34. став 2. и члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије, којима је, између осталог, прописано да се кривична дела и кривичне санкције одређују законом и да Република Србија уређује и обезбеђује одговорност и санкције за повреду слобода и права грађана утврђених Уставом и за повреду закона.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Постоји више разлога који оправдавају доношење Закона о изменама и допунама Кривичног законика. Пре свега, Република Србија је преузела одређене обавезе које проистичу из потврђених међународних уговора, чланства у Савету Европе, као и из захтева Европске уније у процесу придруживања и стицања статуса кандидата за чланство у Европској унији, а које се тичу и кривичног законодавства. Такође и Група држава за борбу против корупције Савета Европе (GRECO) усвојила је извештај за Републику Србију у оквиру трећег круга евалуације, који садржи одређене препоруке за измене и допуне појединих чланова Кривичног законика, које се односе на коруптивна кривична дела.

Даље, иако кривичном праву треба прибегавати као крајњем средству, постоји оправдање да се уведу одређена нова кривична дела (злоупотреба у јавним набавкама), али и да се изврши декриминализација неких анахроних кривичних дела где кривичноправна интервенција није нужна (несавесан рад у привредном пословању), или да се изврше интервенције код неких кривичних дела код којих превише широка криминална зона уместо да пружа ефикаснију кривичноправну заштиту, угрожава неке важне вредности и интересе грађана и друштва. Поред тога, било је неопходно отклонити и непрецизности законског текста и омашке до којих је дошло доношењем Закона о изменама и допунама Кривичног законика 2009. године што је довело до проблема у судској пракси. Одређене интервенције су нужне и због усклађивања са другим законима који садрже и појмове од значаја за прописивање кривичних дела.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Закона мења се члан 7. Кривичног законика тако што се примена примарног реалног принципа важења кривичног законодавства Републике Србије на учиноце кривичних дела у иностранству проширује на сва кривична дела тероризма, а не само на кривично дело тероризма управљеног против уставног уређења и безбедности Србије. Ово је последица и усаглашавања кривичних дела тероризма са релевантним међународним уговорима.

Чланом 2. Закона се проширује могућност примене кривичног законодавства Републике Србије и онда када се за кривично дело не кажњава по закону земље у којој је учињено (члан 10. став 2. Кривичног законика). Изузетак од услова двоструке кажњивости за кривично гоњење и примену домаћег кривичног законодавства је био предвиђен само у случају ако за то постоји одобрење републичког јавног тужиоца. Предложеном изменом то се проширује и на случајеве који су предвиђени потврђеним међународним уговорима, као што је то случај са кривичним делима корупције. Овај начин проширивања неће убудуће захтевати измене и допуне Кривичног законика

уколико неким међународним уговором буде предвиђена обавеза Републике Србије да за одређена кривична дела примени своје кривично законодавство иако то у земљи у којој је учињено не представља кривично дело. Овом допуном испуњава се и препорука из Извештаја за Републику Србију у оквиру трећег круга евалуације Групе држава за борбу против корупције Савета Европе (GRECO).

У члану 3. Закона извршено је прецизирање одредаба члана 45. Кривичног законика, које уређују казну затвора која се извршава у посторијама у којима осуђени станује (тзв. кућни затвор). После увођења ове могућности 2009. године, у судској пракси је дошло до изразитих проблема и до неједнаког поступања због нејасне и противречне законске одредбе. Осим тога, била је и непрецизна одредба која се односила на ситуацију када осуђени самовољно напусти просторије у којима станује. Такође, ни одредба која је требало суду да пружи одређене критеријуме приликом одлучивања да ли ће осуђени да издржава казну затвора у просторијама о којима станује није могла да обави ту функцију. Она је упућивала на првом месту на околност која се тиче могућности на плану извршења, а не на материјалноправне критеријуме за доношење овакве одлуке суда. Предложене измене отклањају постојеће дилеме и неприхватљива решења.

Чланом 4. Закона мења се одредба члана 46. став 1. Кривичног законика која уместо факултативног, уводи обавезан условни отпуст у случају да су испуњени законски услови. То је у складу са праксом у европским земљама у којима се скоро по аутоматизму одобрава условни отпуст. С обзиром на то да је код нас у пракси у задње време, неосновано, дошло до значајног сужавања примене овог института што, између осталог, погоршава и иначе неповољно стање у погледу капацитета наших завода у којима се извршавају казне затвора, нужно је изменом законске одредбе усмерити судове у правцу ширег коришћења овог института. Он има низ позитивних страна и може да представља значајан подстрек осуђеним лицима да се добро владају за време издржавања казне, као и да више не врше кривична дела. Ипак, иако постављен као обавезан у случају да су испуњени законски услови, условно отпуштање осуђеног лица ће у значајној мери зависити од процене суда да ли је с обзиром на његово владање у току издржавања казне као и на друге околности у односу на њега постигнута сврха кажњавања. Условни отпуст је кривичноправна мера која је искључиво специјално-превентивног карактера тако да би питање остваривања генералне превенције приликом одлучивања о условном отпусту требало да буде ирелевантно.

Чланом 5. Закона мења се члан 47. ст. 1. и 2. Кривичног законика чиме се исправља неусклађеност до које је дошло доношењем измена Законика из 2009. године, јер је у ставу 5. истог члана остала неизмењена одредба која дозвољава суду да не опозове условни отпуст и у случају да је условно отпуштени осуђен на казну затвора до једне године.

Чланом 6. Закона уводи се обавезна отежавајућа околност за кривична дела учињена из мржње. Полазећи од релевантних међународних докумената циљ нове одредбе члана 54а Кривичног законика јесте да се обезбеди строже кажњавање, а тиме и појачана кривичноправна заштита у односу на поједине посебно рањиве друштвене групе чији су припадници жртве различитих кривичних дела која се врше из мржње због те припадности. Иако је у члану 54. Кривичног законика у оквиру општих правила о одмеравању казне већ предвиђено да ће суд приликом одмеравања казне у обзир узети и побуде из којих је дело учињено, па према томе и мржњу, та одредба је уопштена и не говори експлицитно о мржњи као отежавајућој околности (и то по наведеним

основима), нити је прописује као обавезно отежавајућу околност што је учињено у одредби члана 54а Кривичног законика.

Чланом 7. Закона брише се члан 57. став 2. Кривичног законика. Законом о изменама и допунама Кривичног законика из 2009. године уведена је апсолутна забрана ублажавања казне за одређена кривична дела. Њоме је институт ублажавања казне, иако општи институт, дерогиран у односу на одређена кривична дела. Ова одредба је у супротности са одредбама општег дела Кривичног законика које предвиђају могућност ублажавања казне у одређеним случајевима (покушај, помагање итд), па се у пракси јавила дилема да ли предност има одредба члана 57. став 2. Кривичног законика или одредбе које предвиђају тзв. законско ублажавање казне када је реч о кривичним делима обухваћеним овом забраном. Осим тога, не види се критеријум на основу којих су одабрана кривична дела код којих је забрањено ублажавање казне. Тешко да се у том погледу може повезати силовање са недозвољеним преласком границе, а свакако, још мање се може наћи објашњење зашто је законодавац 2009. године забранио ублажавање казне за тежи облик кривичног дела неовлашћене производње и стављања у промет опојних дрога када је дело учињено од стране групе (став 3), а није за најтежи када је дело учињено од стране организоване криминалне групе (став 4). Ни криминалополитички се оваква одредба не може бранити ако се има у виду да Кривични законик, нарочито после Закона о изменама и допунама Кривичног законика из 2009. године, предвиђа строге казне и високе посебне минимуме. Осим тога, ова одредба је наишла на критику како теорије тако и судске праксе. Опште је усвојено мишљење да би укидањем ове одредбе била уклоњена једно „страно тело” и аномалија из Законика.

Чланом 8. Закона бришу се одредбе члана 61. ст. 7. и 8. Кривичног законика којима је предвиђена једина могућност поштравања казне, тј. могућност изрицања теже казне од прописане. Криминалополитичка потреба за оваквим изузетком не постоји. Прописане казне су довољно строге, тако да изрицане казне у пракси скоро никада не достижу прописане посебне максимуме. Судска пракса није користила ову могућност, а ни једини случај када је била прописана могућност поштравања казне у ранијем југословенском кривичном праву (вишеструки поврат) никада није била коришћена.

Чланом 9. Закона врши се допуна члана 63. став 1. Кривичног законика. Пошто се не ради о лишавању слободе у уобичајеном смислу (као код притвора на пример), потребно је изричито предвидети да се и време на издржавању ове мере урачунава у изречену казну.

Чланом 10. Закона се исправља пропуст у члану 89а Кривичног законика у погледу временског трајања ове мере безбедности, јер није био одређен њен минимум. Извршене су и извесне редакцијске корекције које нису суштинског карактера.

Чланом 11. Закона се отклања омашка у тексту члана 93. став 2. Кривичног законика.

Чланом 12. Закона мења се и допуњује члан 112. Кривичног законика, који одређује изразе који се употребљавају у законнику. У складу са препорукама Групе држава за борбу против корупције Савета Европе (GRECO) прецизирани су и проширени појмови службеног лица и страног службеног лица. На другачији начин је одређен појам одговорног лица, а најважнија разлика у односу на постојеће решење јесте та што се власник субјекта привредног пословања самим тим не сматра и одговорним лицем, осим ако не врши одређене функције и послове које му дају својство одговорног лица. Поред тога, прецизиран је и појам опојних дрога, из разлога што је у периоду од последње

измене Кривичног законика донет Закон о психоактивним контролисаним супстанцама, па је неопходно извршити усаглашавање ова два закона. Најзад, исправљена је и омашка у погледу тога што је у члану 112. став 36. Кривичног законика дат појам имовинске користи, а не имовине како је то сада прописано. Ако би тако био одређен појам имовине, он очигледно не би одговарао код оних кривичних дела код којих је имовина објект радње и на којој наступа последица. Реч је о законском одређивању појма имовинске користи како је она одређена у релевантним међународним уговорима.

Чланом 13. Закона брише се најтежи облик кривичног дела из члана 138. Кривичног законика. Овај облик кривичног дела угрожавања сигурности пре 2009. године у нашем кривичном законодавству није постојао. Овај облик је одраз претерано репресивних тежњи и има карактеристике вербалног политичког деликта, па му и није место у Глави четрнаестој Кривичног законика јер су у њој прописана кривична дела ради заштите основних права и слобода човека и грађана, а не права државних функционера и новинара. Што се судија и тужилаца тиче, свака претња упућена њима већ је инкриминисана кривичном делом из члана 336б (ометање правде). Код кривичног дела из члана 138. реч је о изазивању осећања несигурности, а да при томе није одлучно да ли је безбедност лица коме је претња упућена била и објективно угрожена. Пре измена и допуна Кривичног законика из 2009. године основни облик кривичног дела угрожавања сигурности је био запрећен казном затвора до једне године, а тежи облик затвором од три месеца до три године, а сада је предвиђена осетно строжа казна (основни облик затвор до три године, а тежи од три месеца до пет година). Имајући то у виду, није било оправдано прописивати и најтежи облик учињен према носиоцима извршне и судске власти и новинарима који је запрећен казном затвора од једне до осам година (иста казна је, на пример, прописана за кривично дело убиства на мах). Може се поставити и питање нису ли тиме дискриминисани сви остали грађани, јер произлази да је осећање сигурности наведених лица много вредније и значајније. Околност коме је претња упућена могла би се евентуално узети у обир приликом одмеравања казне, а ако се ради о озбиљном угрожавању то би могло да представља припремне радње за кривично дело убиства представника највиших државних органа (члан 310. Кривичног законика) које су кажњиве у складу са чланом 320. Кривичног законика. Ако је, пак, у питању таква претња која се би се могла оквалификовати као покушај дела из члана 310. Кривичног законика, онда су такви случајеви запрећени адекватном казном. Неприхватљиво је да се за припремање убиства представника највиших органа власти може изрећи затвор од једне до пет година, а ако им се само угрози сигурност претњом, онда може до осам година. То је и најважнији разлог за укидање овог квалификованог облика. Реч је о очигледној неусклађености јер према прописаној казни произлази да је припремање убиства наведених лица лакше дело, него претњом угрозити њихов осећај личне сигурности.

Чланом 14. Закона брише се члан 171. Кривичног законика и на тај начин се врши декриминализација кривичног дела клевете, а што је био захтев великог броја удружења и стручне јавности, а нарочито новинарских удружења.

Чланом 15. Закона исправља се грешка учињена Законом о изменама и допунама Кривичног законика из 2009. године која је довела до тога да је за недозвољене полне радње према детету прописана строжа казна него за случај када су те исте радње учињене према детету од стране наставника, васпитача, родитеља и других наведених лица.

Чланом 16. Закона код привилегованог облика разбојништва у члану 206. став 4. Кривичног законика мења се граница у погледу вредности одузете

ствари ради усклађивања са кривичним делом ситне крађе, утаје и преваре код кога се та граница снижава (члан 18. Закона).

Чланом 17. Закона у Кривични законик се додаје нови члан 208б којим се прописује ново кривично дело договарања исхода такмичења. Ова појава је присутна у пракси и оправдава кривичноправну интервенцију, а у већини случајева не може да се подведе под законски опис неког другог кривичног дела (пре свега преваре). Стога је било потребно прописати ново кривично дело које има основни, тежи и најтежи облик, а посебно је инкриминисан и покушај основног облика с обзиром да он према општим одредбама о кажњавању за покушај не би био кажњив.

Чланом 18. Закона предвиђа се нижа граница у погледу новчаног износа код кривичног дела ситне крађе, утаје и преваре чиме се проширују основни облици кривичних дела крађе, утаје и преваре. Осим у погледу прописане казне, то ће значити и то да се један део ових кривичних дела неће више гонити по приватној тужби, већ по службеној дужности. У пракси је запажен осетан пораст вршења нарочито ситног дела крађе код којег је фактички дошло до декриминализације јер за оштећеног гоњење по приватној тужби представља осетан терет, па учиниоци често и калкулишу са тим да вредност одузетих ствари не пређе износ од петнаест хиљада динара. Разлог за снижавање ове границе јесте и низак животни стандард, јер за многе оштећене износ од петнаест хиљада динара није мали износ.

Чланом 19. Закона исправља се омашка која је учињена у законској одредби члана 222. Кривичног законика.

Чланом 20. Закона осим што је адекватније дат опис кривичног дела из члана 229а став 1. Кривичног законика он је допуњен тиме што обухвата и неплаћање доприноса или других дажбина. Одредба става 4. наведеног члана Кривичног законика се брише јер није у складу са општим одредбама члана 85. Кривичног законика које прописују ову меру безбедности и која се изриче на основу њих.

Чланом 21. Закона у Кривични законик се уводи ново кривично дело. Уместо постојећег кривичног дела несавесног рада у привредном пословању из члана 234. Кривичног законика које се као превазиђено и непотребно укида јер је својевремено уведено у настојању да се пружи појачана заштита друштеној својини и у оним случајевима када не постоји намера да се себи или другоме прибави било каква корист (не познаје га ниједно кривично законодавство европских земаља), новим текстом члана 234. Кривичног законика уводи се кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица. Увођење овог кривичног дела јесте последица потребе да се направи битна разлика између одговорног и службеног лица што сада није случај. Наиме, кривично дело злоупотребе службеног положаја из члана 359. Кривичног законика у потпуности изједначава службено и одговорно лице. То нема своје криминалополитичко оправдање јер су службено и одговорно лице два различита субјекта која имају различита овлашћења и то у различитим областима. Док службено лице делује у органима управе обављајући своје службене функције, одговорно лице врши одређени круг послова у управљању и деловању субјекта привредног пословања. Осим сужене криминалне зоне код законског описа овог кривичног дела, с обзиром на то да се захтева да је прибављена противправна имовинска корист, а не било каква корист (као код службеног лица) и прописивања нешто нижих казни, сужавању криминалне зоне код овог кривичног дела допринеће и другачија формулација одредбе која даје значање израза „одговорно лице” (члан 112. став 5. Кривичног законика) јер тај појам више не обухвата власника који

истовремено не обавља и послове и функцију одговорног лица (члан 12. Закона).

Чланом 22. Закона уноси се у Кривични законик члан 234а којим се прописује ново кривично дело злоупотребе у вези са јавним набавкама. Имајући у виду проширеност и друштвену штетност овог понашања законски опис овог кривичног дела је постављен доста широко. Полазећи од тога да се злоупотребе у области јавних набавки по правилу врше тако што у томе учествују и наручилац и понуђач, осим одговорног лица у понуђачу, прописан је и облик код којег се као извршилац појављује одговорно или службено лице у наручиоцу. Прописан је и тежи облик с обзиром на висину вредности јавне набавке.

Чланом 23. Закона врши се усклађивање кривичног дела фалсификовање знакова за обележавање робе, мера и тегова из члана 245. Кривичног законика са Законом о метрологији.

Чланом 24. Закона брише се став 4. у члану 247. Кривичног законика. Та одредба која прописује да се неће казнити здравствени радник који у оквиру медицинске помоћи омогућава употребу опојних дрога која је унета Законом о изменама и допунама Кривичног законика из 2009. године је потпуно непотребна, јер то и иначе није кривично дело зато што му недостаје противправност. И када то не би било изричито дозвољено (члан 64. Закона о психоактивним контролисаним супстанцама), то би произлазило из општеусвојеног става теорије и праксе.

Чланом 25. Закона брише се члан 312. Кривичног законика. Брисање члана 312. Кривичног законика је последица прописивања кривичног дела тероризма на јединствен начин, без обзира да ли је оно учињено против Републике Србије, стране државе, или међународне организације (члан 391. Кривичног законика).

У чл. 26. и 27. Закона врше се неопходне измене правнотехничке природе у чл. 319. и 321. Кривичног законика из разлога што је Законом предвиђено брисање одредбе члана 312. Кривичног законика

Чланом 28. Закона мења се члан 336. став 1. Кривичног законика. Осим силе и претње, у кривичном праву Републике Србије не постоји неки други облик принуде. И у целом Кривичном законнику то је доследно спроведено, па се под општим појмом принуде подразумева сила и претња, а не и нешто треће, тако да је Закон о изменама и допунама Кривичног законика из 2009. године уношењем ове допуне створио проблем јер је она непримењива.

Чланом 29. Закона брише се кривично дело из члана 336а Кривичног законика које је уведено Законом о изменама и допунама Кривичног законика из 2009. године. Реч је о непотребној инкриминацији која ограничава и слободу испољавања мишљења а ограничава и слободу медија. Постојање кривичног дела зависи од процене суда да ли је „јавна изјава у средствима јавног информисања” (и сама ова формулација из законског описа кривичног дела није адекватна) дата у намери да се повреди претпоставка невиности или независности суда. То може водити забрани коментарисања у средствима јавног информисања сваког поступка пред судом. Некоректно извештавање појединих медија о неким судским поступцима и давање неадекватних изјава од стране појединаца не могу да оправдају кривичноправну репресију, нити се пак њоме може решити проблем некоректног коментарисања судских поступака у медијима.

Члан 30. Закона предвиђа измену кривичног дела из члана 336б став 2. Кривичног законика. Предложеном изменом изједначавају се и адвокати са

судијом, тужиоцем или његовим замеником у погледу пружања кривичноправне заштите у вршењу адвокатске службе, јер је она од подједнаког значаја за несметан рад правосуђа.

Чланом 31. Закона се мења члан 346. став 7. Кривичног законика. Ако се могућност ослобођења од казне предвиђа за организатора, тим пре је то, под одређеним условима, оправдано предвидети и за припадника групе или припадника организоване криминалне групе. Истовремено је отклоњена и омашка у ставу 7. (код запрећене казне два пута се понавља новчана казна).

Чланом 32. Закона се мења члан 348. Кривичног законика који је после доношења Закона о изменама и допунама Кривичног законика из 2009. године стварао врло озбиљне проблеме у судској пракси. Пре свега, прописивање неовлашћеног ношења оружја и других предмета овог кривичног дела као најтежег облика са прописаном веома строгом казном отворило је дилему да ли то кривично дело постоји и у случају када неко има дозволу за држање оружја. Иако су неки судови сматрали да се у том случају ради само о прекршају прописаном у Закону о оружју и муницији, други су заузели став да је у питању овај најтежи облик кривичног дела. Као даљи проблем, јавило се питање оправданости изједначавања неовлашћеног ношења оружје оних који имају дозволу за држање оружја са онима који ту дозволу немају. Најзад, прописана казна (од две до дванаест година) довела је до тога да ово дело по тежини буде значајније од оног које се врши употребом тог оружја (на пример, убиство на мах) и са којим се оно налази у стицају. Зато је неопходно да се направи значајна разлика у прописаној казни између оних који неовлашћено носе оружје, а имају дозволу за његово држање, од оних који ту дозволу немају, као и да се предвиди нешто нижа казна за најтежи облик који би могли да изврше само они који неовлашћено носе оружје немајући ни дозволу за његово држање.

Чланом 33. Закона допуњује се Кривични законик чланом 350а, на тај начин што се уводи ново кривично дело омогућавања злоупотребе остваривања права азила у иностранству држави. Потреба да се пропише ово кривично дело је настала да би се инкриминисале радње помагања нашим држављанима који злоупотребљавају могућност добијања азила у иностранству држави, као што је организовање њиховог путовања у иностранство са намером прибављања имовинске користи, или им на други начин омогућавају злоупотребу права на тражење азила у иностранству држави.

Предложеном изменом у члану 34. Закона отклања се омашка у законском тексту члана 355. став 1. Кривичног законика.

Члан 35. Закона предвиђа да одговорно лице више не може бити извршилац овог кривичног дела из члана 359. став 1. Кривичног законика, већ новог кривичног дела чије се увођење предлаже (члан 234. Кривичног законика) због значајних разлика између појма одговорног и службеног лица и послова које она обављају. Док је код службеног лица широка кривичноправна заштита оправдана, па сва савремена европска кривична законодавства познају ову инкриминацију (с тим што је она на различите начине предвиђена у појединим законодавствима, тј. законодавства се разликују у погледу њеног назива и формулације), у погледу одговорног лица ситуација је битно другачија. Наиме, постојећа инкриминација из члана 359. Кривичног законика се у односу на њих показује прешироком јер може да обухвати и случајеве привредног пословања које се обавља у складу са прописима који регулишу то пословање. Зато је било неопходно прописати ново кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица (члан 234. Кривичног законика), а код кривичног дела из члана 359. Кривичног законика као извршиоца предвидети само службено лице.

У чл. 36. и 37. Закона, а у складу са препорукама Групе држава за борбу против корупције Савета Европе (GRECO), допуњују се одредбе чл. 367. и 368. Кривичног законика које прописују кривична дела примање и давање мита тако што се проширује законски опис тиме што се ова кривична дела могу извршити не само у оквиру свог овлашћења, него и у вези са њим. Осим тога, брише се и став 6. у члану 368. Кривичног законика, такође у складу са тим препорукама, који је предвиђао могућност враћања мита лицу које га је дало.

Чланом 38. Закона исправља се грешка код кривичног дела трговине људима из члана 388. Кривичног законика (предвиђена је строжа казна када се дело изврши према детету, него у случају када се том детету још нанесе и тешка телесна повреда).

Чланом 39. Закона брише се члан 390а Кривичног законика јер је кривично дело угрожавања лица под међународном заштитом, са нешто другачијом формулацијом, сада предвиђено у члану 392. Кривичног законика.

У области кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом извршено је више измена и допуна (чл. 40. до 44. Закона), а најважније су оне које полазе од нове концепције кривичних дела тероризма. Пре свега, у члану 391. Кривичног законика одређено је основно дело тероризма (без обзира да ли је управљено против Републике Србије, стране државе или међународне организације) са бројним облицима радње извршења. Ово кривично дело, као и нова кривична дела тероризма као што је јавно подстицање на извршење терористичких дела (члан 391а Кривичног законика), врбовање и обучавање за вршење терористичких дела (члан 391б Кривичног законика), употреба смртоносне направе (члан 391в Кривичног законика), уништење и оштећење нуклеарног објекта (члан 391г Кривичног законика) и терористичко удруживање (члан 393а Кривичног законика) унета су и усклађена са низом конвенција којима је циљ спречавање аката тероризма, а посебно са Конвенцијом Савета Европе из 2005. године коју је Република Србија ратификовала 2009. године и Оквирном одлуком Савета Европске Уније о борби против тероризма од 13. јуна 2002. године која је измењена Оквирном одлуком Савета Европске Уније од 28. новембра 2008. године. Прописивањем тих кривичних дела пружа се широка кривичноправна заштита од свих радњи које имају карактер терористичког акта или представљају припремну радњу за њега.

Чланом 45. Закона одређује се ступање Закона на снагу.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се Закон донесе по хитном поступку због потребе испуњења међународних обавеза Републике Србије према Савету Европе и усклађивања прописа са прописима Европске Уније.